

Rijksoverheid

Beleidskompasformulier

 Beleidskompas

Wie zijn belanghebbenden en waarom?

De relevante beroeps- en belangenverenigingen en koepelorganisaties van decentrale bestuurders zullen formeel worden geconsulteerd over de nieuwe regeling. Hiertoe behoren onder andere het Nederlands Genootschap van Burgemeesters (NGB), de Wethoudersvereniging (WHV), het Interprovinciaal Overleg (IPO), de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) en de Unie van Waterschappen (UvW). Deze organisaties hebben zitting in het Overleg Rechtspositie Decentrale Politieke Ambtsdragers (ORDPA), dat over de wijziging van de regeling zal worden geconsulteerd.

1. Wat is het probleem?

De regeling veilig wonen wordt op dit moment niet als toereikend ervaren, zo blijkt uit het evaluatieonderzoek van DSP-groep. Zo biedt de huidige regeling geen mogelijkheid tot maatwerk, wat ervoor zorgt dat sommige decentrale bestuurders in bepaalde situaties afzien van het gebruik van de regeling, terwijl beveiligingsmaatregelen wel billijk waren geweest. Er kan bij een ervaren dreiging bijvoorbeeld behoefte zijn aan maatregelen die op dit moment niet onder de regeling vallen, zoals alarminstallaties of cameratoezicht. Hierom pleiten bestuurders voor maatwerk op basis van wat aan maatregelen nodig is, afhankelijk van iemands situatie, het dreigingsrisico en de woning.

Verder wordt het bedrag van € 2.400 te beperkt geacht om adequaat maatregelen te treffen. Niet alle decentrale bestuurders hebben dit bedrag nodig om maatregelen te treffen, maar wanneer een bestuurder in een ruimer huis of een monumentaal pand woont kan deze met het maximumbedrag niet uitkomen. Hierdoor zien sommige bestuurders geheel af van het gebruik van de regeling of raken ze verwickeld in een politieke discussie over de 'meerkosten' van veiligheidsmaatregelen met het relevante overheidsorgaan. Dit is nu juist de situatie die de regeling beoogde te voorkomen. Een wijziging van de regeling voorkomt dat dergelijke situaties kunnen ontstaan, en de veiligheid van decentrale bestuurders kan worden geborgd.

Bovendien moet er voorkomen worden dat er loonbelasting verschuldigd is over de beveiligingsmaatregelen die door decentrale overheden bekostigd worden.

2. Wat is het beoogde doel?

Het doel van de wijziging is tweeledig. Allereerst moet de aangepaste regeling maatwerk mogelijk maken, zodat de beveiligingsmaatregelen beter aansluiten op de veiligheidssituatie van bestuurders in de praktijk. Ook wordt beoogd politieke discussie over veiligheidsmaatregelen te voorkomen. Ten tweede moet de wijziging van de regeling veilig wonen het vraagstuk omtrent fiscaliteit oplossen, door bij de toekenning van beveiligingsmaatregelen in de randvoorwaarden te voorzien waarmee de beveiligingsmaatregelen onder de Arbovrijstelling voor loonbelasting vallen.

3. Wat zijn opties om het doel te realiseren?

Formeel gezien heeft de werkgever (decentrale overheidsorganisatie) de verantwoordelijkheid om zorg te dragen voor de veiligheid van de decentrale bestuurders. Het maximumbedrag van € 2.400,- voor een vast pakket aan maatregelen was dan ook voor rekening van gemeenten en provincies. In het verleden is ook steeds benadrukt dat decentrale overheden de kosten voor de beveiliging van de eigen bestuurder moeten dekken. In 2019 werd bijvoorbeeld in een adviesrapport over ondersteuning van (kleinere) gemeenten bij de aanpak tegen ondermijning¹ geconcludeerd dat de kosten voor beveiligingsmaatregelen zodanig zijn dat gemeenten dit zelf kunnen dragen en dat 'alleen in uitzonderlijke gevallen, als er sprake is van maatwerk, gemeenten een beroep moeten kunnen doen op een financiële bijdrage van het Rijk'. Bovendien is er volgens de Financiële-verhoudingswet, artikel 2, geen directe reden voor een structurele bijdrage aan beveiligingsmaatregelen.

Een inzet van de Rijksoverheid op dit punt is primair toch gerechtvaardigd vanwege het toegenomen aantal bevoegdheden van burgemeesters in het OOV-domein en de toenemende verruwing en stijging van de ervaren agressie en intimidatie tegen decentrale bestuurders. Daarnaast zijn decentrale overheden momenteel betrokken bij de aanpak van verschillende actuele maatschappelijke vraagstukken zoals de stikstofcrisis en de strijd tegen ondermijnende criminaliteit. Dat vraagt veel van decentrale bestuurders en zet hun veiligheid verder onder druk. Dit probleem overstijgt de inzet van de decentrale overheid en billijkt een bijdrage van het Rijk.

¹ Adviesrapport Staf Depla, Ondersteuning van (kleinere) gemeenten bij de aanpak tegen ondermijning, i.o.v. BZK (2019).

4. Wat zijn de gevolgen van de opties?

De wijziging van de regeling heeft geen gevolgen voor burgers en bedrijven, enkel voor decentrale overheden. Voor decentrale overheden zal niet veranderen dat zij de verantwoordelijkheid dragen voor de veiligheid van decentrale bestuurders, vanuit de rol van werkgever. Met de aangepaste regeling zal de werkgeversverantwoordelijkheid van decentrale overheden verder worden geëxpliciteerd. Wat verandert voor provincies en gemeenten is dat zij van het Rijk financiële middelen zullen ontvangen als tegemoetkoming. Zoals hierboven beschreven geldt dit niet voor waterschappen. Er zal over de beveiligingsmaatregelen geen loonbelasting hoeven worden afgedragen door decentrale overheden.

Een gewenst gevolg is dat er meer gebruik gemaakt zal worden van de regeling (onderzoekers van DSP-groep concludeerden dat 11% van decentrale bestuurders gebruikmaakt van de huidige regeling tegenover 41% voorzien). Dit zal meer capaciteit van decentrale overheden vergen en dus mogelijk tot meer administratieve lasten leiden. Bij de implementatie van de aangepaste regeling zal worden gekeken naar hoe decentrale overheden hierbij kunnen worden ondersteund.

Voor decentrale bestuurders zal het positieve gevolg van de aanpassing van de regeling veilig wonen zijn dat zij meer mogelijkheden krijgen om hun woning te laten beveiligen. Doordat de reikwijdte van de regeling wordt verbreed, kunnen zij bovendien naast advies over de beveiliging van de woning ook advies krijgen over hun digitale veiligheid en gedrag,

5. Wat is de voorkeursoptie?

Gekozen is voor een wijziging van de huidige regeling beveiligingsmaatregelen. De aangepaste aanpak veilig wonen blijft qua doelgroep intact, wat betekent dat de regeling blijft gelden voor decentrale bestuurders. In de uitgebreide regeling wordt uitgegaan van maatwerk, waarbij een breder pakket van mogelijke maatregelen wordt gehanteerd, waaronder fysieke en elektronische maatregelen, weerbaarheids- en veiligheidstrainingen en maatregelen op het gebied van digitale veiligheid. Bovendien wordt het maximumbedrag van € 2.400,- losgelaten. BZK stelt aan gemeenten en provincies financiële middelen beschikbaar als tegemoetkoming voor de bekostiging van de beveiligingsmaatregelen vanuit de structurele gelden voor weerbaar bestuur (€ 2,5 miljoen per jaar gereserveerd). Deze financiële middelen komen echter niet beschikbaar voor de voorzitters en dagelijkse bestuurders van waterschappen, omdat voor waterschappen een andere financieringssysteem geldt, waarbij ze worden geacht om 'de eigen broek op te kunnen houden'. Desondanks zal de regeling veilig wonen ook op de voorzitters en dagelijkse bestuurders van waterschappen van toepassing blijven.

Het beveiligingsadvies wordt vastgesteld door een beveiligingsautoriteit (BVA). De BVA schrijft de beveiligingsmaatregelen voor die passend zijn gezien een dreigingsanalyse en een beoordeling van de veiligheidsrisico's in en om de woning.

Gemeenten, provincies en waterschappen worden verplicht om de maatregelen uit het beveiligingsadvies, in met de betreffende decentrale bestuurder, uit te laten voeren en te bekostigen. Het onafhankelijk beveiligingsadvies is cruciaal voor de doelmatigheid van de regeling. Door beveiligingsmaatregelen te treffen op basis van gerichte en beveiligingsadviezen van een BVA kunnen voldoende randvoorwaarden geboden worden om de maatregelen vrij te stellen van loonbelasting op basis van de arbeidsomstandighedenwet.

De doeltreffendheid van de regeling staat of valt bij het lokaal inbedden van de aanpak veilig wonen. Decentrale overheidsorganisaties moeten de regeling gaan uitvoeren en waar nodig maatregelen treffen. Hierbij worden ze financieel ondersteund vanuit BZK. De verwachting is dat de aangepaste regeling meer gebruikt zal worden, aangezien deze beter aansluit bij de behoeften uit de praktijk. DSP-groep schat het gebruikerspotentieel op 41% van ± 2000 bestuurders, dat komt neer op ± 820 personen.